

CARINSKI INFORMACIONI SISTEMI

Tanja
Kaurin

Email:

tanja.kaurin@flv.edu.rs

E-carina

Informatička revolucija utiče na smanjenje troškova dobijanja, obrade i prenosa informacija, kao i na ukupan način poslovanja.

Informacione tehnologije ne svode se samo na kompjutere. Informacione tehnologije obuhvataju informacije koje firme stvaraju i koriste, kao i širok spektar konvergentnih i povezanih tehnologija, odnosno oprema za očitavanje podataka, komunikacione tehnologije i druga oprema i usluge.

Vizija i ciljevi Elektronske carine

Komisija i države članice EU imaju cilj da obezbede strukturu i način na koji Komisija, carinske uprave i druge granične službe u EU mogu da razmenjuju elektronske podatke, kako bi se:

- Obezbedila efikasna kontrola sa jedne strane i olakšalo kretanje robe kroz efikasne procedure za izvoz i uvoz,
- Obezbedilo povećanje konkurentnosti evropske privrede kroz smanjenje administrativnih troškova i poboljšanje carinskih procedura;
- Olakšanje legitimne trgovine kroz koordiniran pristup svih kontrolnih službi, a koje se odnose na kontrolu robe prilikom uvoza i izvoza;
- Poboljšala bezbednosti i sigurnost građana u vezi sa opasnom i ilegalnom robom;
- Poboljšala zaštita finansijskih interesa Evropske zajednice (EZ) i njenih država članica;
- Doprinelo borbi protiv međunarodnog kriminala i terorizma pružajući brze i relevantne informacije u vezi sa međunarodnim lancem snabdevanja;
- Omogućila nesmetana razmena podataka između relevantnih kontrolnih organa po pitanju uvoza i izvoza na osnovu Carinskog zakona EU i drugih relevantnih propisa.

Da bi se postigli ovi ciljevi, Komisija i države članice EU imaju za obavezu da obezbede:

1. Elektronsku razmenu podataka između carinskih ispostava za sve carinske postupke ili iz bilo kojih drugih razloga koje se odnose na kretanje robe preko granica EU;
2. Da ekonomski operater može da podnese svoje deklaracije u elektronskom obliku iz svojih prostorija, bez obzira u kojoj državi članici EU roba ulazi u /ili istupa iz EU;
3. Naplata ili povraćaj carinskog duga vrši se prema mesnoj nadležnosti u odnosu na glavno knjigovodstvo ili sedište uvoznika ili izvoznika
4. Izbor robe za carinske kontrole na graničnim i unutrašnjim carinskim ispostavama je zasnovano na analizi rizika, automatski koristeći međunarodne, EU i nacionalne kriterijume analize rizika koji se elektronski razmenjuju između država članica;
5. Privrednici će morati da se registruju samo u jednoj državi članici za carinske potrebe, čak i ako obavljaju carinski postupak u drugim državama članicama

Da bi se postigli ovi ciljevi, Komisija i države članice EU imaju za obavezu da obezbede:

6. Ekonomski operateri imaju pristup informacijama putem portala i jedinstvene elektronske pristupne tačke za uvoz i izvoz, bez obzira u kojoj se države članice carinski postupak počinje ili se završava;
7. Svi postojeći (npr. TARIC, NCTS, itd) i budući kompjuterizovani carinski sistemi će biti zasnovani na integrisanoj arhitekturi;
8. Kad god je potrebno, ovi kompjuterizovani carinski sistemi se povezuju sa postojećim i budućim sistemima pored carinskih (npr. sistem za praćenje i kontrola akciza (EMCS) za praćenje kretanja unutar Zajednice akcizne robe);
9. Svim državnim organima i agencijama uključenim u postupak uvoza i izvoza je omogućeno da ako je to međunarodnim ugovorom predviđeno elektronski razmenjuju podatke, uključujući i sa trećim zemljama. Carina će preuzeti vodeću ulogu u uspostavljanju jednog elektronskog prozora za ove organe i službe;
10. Sve fizičke kontrole se sprovode u isto vreme i na istom mestu (one-stop- shop).

Da bi se postigli ovi ciljevi, potrebno je:

- Uskladiti razmenu informacija koristeći međunarodno prihvaćene modele podataka i formate poruka;
- izvršiti reinženjering carinskih procesa i procesa povezanih sa carinskim u cilju povećanja efikasnosti i efektivnosti, pojednostavljivanje carinskih postupaka i smanjenje troškova za obavljanje carinskih formalnosti;
- obezbediti ekonomskim operaterima širok spektar elektronskih carinskih usluga koje omogućavaju operaterima da usklade interakcije sa carinskim organima bilo koje države članice.

Razvoj IT za potrebe carinskih sistema

Upotreba IT specijalno dizajniranih da podrže približavanje i usklađivanje carinskih poslovnih procesa u celoj zajednici je korisno kako za carinske administracije tako i za ekonomske operatere.

To će smanjiti rizike koji se odnose na bezbednosno kretanje robe do i od EU. Ove bezbedonosne mere su uvedene sa ciljem da se omogući pristup informacijama o robi pre njenog prispeća na spoljne granice EU, što omogućava aktiviranje analize rizika na mnogo efikasniji način i odabir pošiljaka za kontrolu. Ovakav način obavljanja carinskih formalnosti dovodi da se pre samog prispeća pošiljke na graničnim prelazima već ima informacija o potencijalno opasnoj robi, a sa druge strane smanjuje se nepotrebno zadržavanje na graničnim prelazima.

Pored toga, značajno će se smanjiti operativni troškovi poslovanja u EU, ubrzati kretanje robe preko granice Zajednice i omogućiti postepeno ukidanje papirnih formalnosti. Predviđena interoperabilnost informacionih sistema omogućiće lakši pristup bez papirnih carinskih postupaka širom EU. Informacije treba da postanu lakše i brže dostupne i za ekonomske operatere i za državne organe kojima su te informacije potrebne.

U zavisnosti od učesnika između kojih će se vršiti razmene elektronskih podataka, Komisija pravi jasnu razliku između interoperabilnosti i pristupačnosti različitih IT sistema koji se koriste od strane nacionalnih administracija.

Interoperabilnost

je potrebna u okviru zajedničkog i nacionalnog domena u okviru kojih carinski sistemi država članica i zajednica razmenjuju informacije, ne samo međusobno, već i sa IT sistemima drugih organa i agencija uključenih u kretanju robe preko granica EU.

Da bi se omogućilo efektivno i efikasno upravljanje rizikom, carinske administracije država članica moraju biti u mogućnosti da razmenjuju elektronske podatke. Prva faza Automatizovanog sistema uvoza i obuhvata razmenu elektronskih ulaznih sažetih deklaracija, kao i informacije o riziku. Zato carinski sistemi i prakse treba da budu konvergentni, a automatizovani carinski sistemi država članica i Komisije moraju biti u potpunosti interoperabilni kako bi se obezbedio nesmetani tok podataka.

Pristupačnost

se odnosi na spoljni domen koji se deli između nacionalnih uprava i njihovih ekonomskih operatera, kojima se odobrava elektronski pristup na carinske sisteme kako bi komunicirali i obavljali svoje poslovanje sa carinom u realnom vremenu. Ovo treba da se postigne na osnovu principa "inkluzivnog pristupa" (multi-platforma pristup).

Arhitektura sistema podrazumeva sledeće:

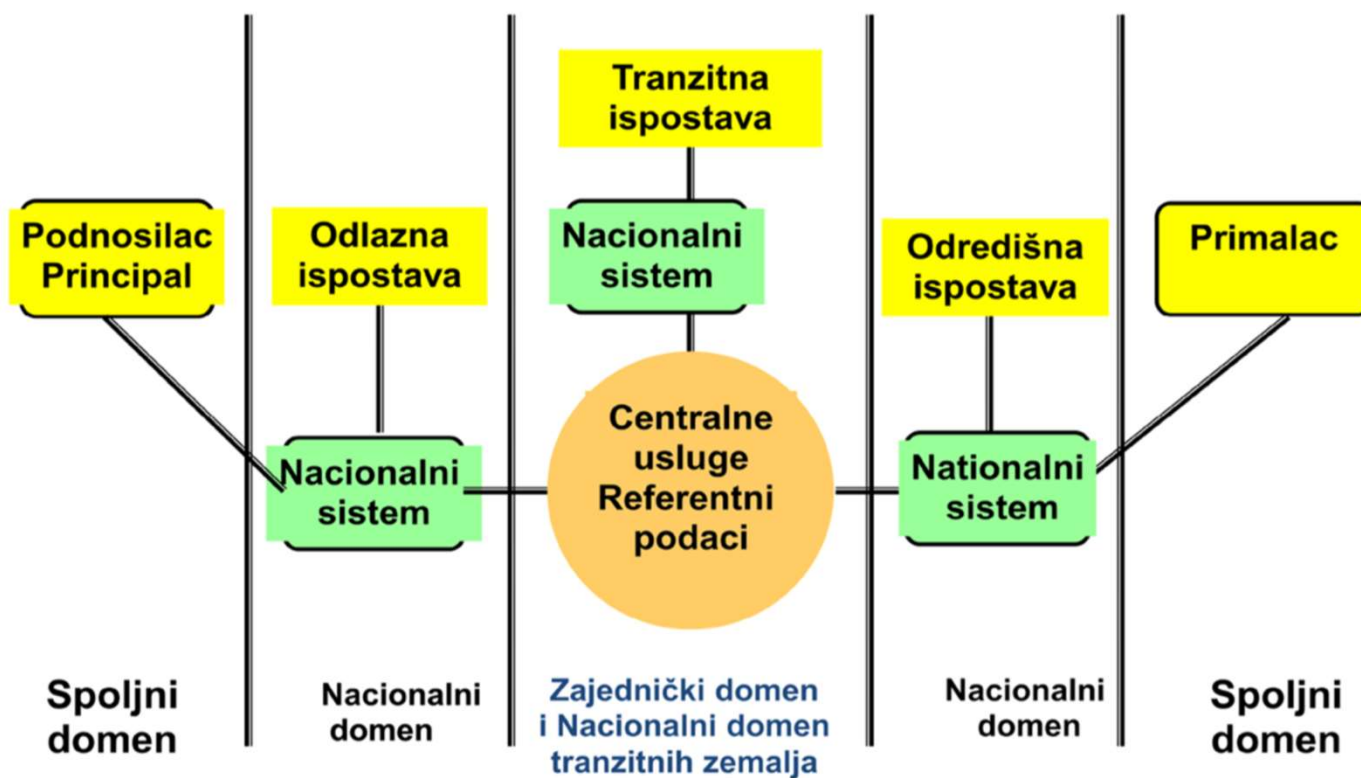
Nadležnost za sprovođenje projekata e-carine podrazumeva učešće svih uključenih strana, kao što je detaljno navedeno u Odluci o elektronskoj carini i obuhvata tri različita domene odgovornosti:

Zajednički Domen obuhvata odnos između samih nacionalnih carinskih administracija (NA), i između nacionalnih carinskih administracija i Komisije. Ovaj domen je pod zajedničkom odgovornošću nacionalnih carinskih administracija i Komisije.

Nacionalni Domen podrazumeva odnos između carinskih ispostava u okviru jedne zemlje i njihovog nacionalnog sistema. Ovaj domen je pod isključivom nadležnošću nacionalnih carinskih administracija.

Spoljni Domen podrazumeva odnos između nacionalne carinske administracije i njihovih ekonomskih operatera. Ovaj domen je pod isključivom nadležnošću nacionalnih carinskih administracija. U okviru spoljnog domen, ekonomski operateri ostvaruju interakciju sa svojom nacionalnim carinskim administracijama koje su istovremeno odgovorne za specifikaciju i postavljanja interfejsa za njih. Međutim, Komisija i nacionalne carinske administracije će napraviti posebno uputstvo sa ciljem da se omogući standardizacija postupaka i podataka.

Arhitektura NCTS-a

Integrirani carinski sistemi Zajednice. Koncepti interoperabilnosti i pristupačnosti primenjuju se i na elektronske sisteme carine.

Da bi se obezbedio nesmetani tok podataka, postojeće carinske sisteme, kao što je NCTS i buduće sisteme kao što su AES, AIS, kao i sistem za kontrolu kretanja akciznih roba (EMCS), kao i njihove sisteme referentnih podataka, koja će obezbediti ekonomske operatere i informacije vezane za rizik, biće integrirani ili interoperabilni međusobno koliko god je to tehnički izvodljivo.

Ova integracija ili interoperabilnost treba da bude garantovana od samog početka poslovanja svakog novog informacionog sistema koji se odnosi na e-carinu.

ŠTA OBUHVATA NCTS?

- Novi kompjuterizovani tranzitni sistem NCTS (NCTS - New Computerised Transit System) služl za upravljanje i kontrolu transportnog sistema. On se bazira na upotrebi naprednih kompjuterizovanih sistema i elektronskog protoka informacija tako da garantuje modernije i efikasnije upravljanje sistemima od upravljanja putem papirnih obrazaca
- Carinskim zakonom je predvidjena mogućnost upotrebe informacionih tehnologija i komunikacije sa Upravom carina elektronskim putem, kao i podnošenje carinske deklaracije elektronskom razmenom podataka

Uvodjenje elektronskog podnošenja carinskih dokumenata je od značaja za učesnike u carinskom postupku kao i za Upravu carina zbog niza prednosti, od kojih su najznačajnije:

- otklanja se jedno od najvećih uskih grla u sprovođenju carinskog postupka - unos podataka iz carinske dokumentacije.
- učesnicima u carinskom postupku se omogućavaju značajne uštede;
- stvaraju se tehnički preduslovi za savremeno sprovođenje carinskog postupka na osnovu pojednostavljene deklaracije;
- stvaraju se tehnički preduslovi za realizaciju projekta "jednog elektronskog prozora" (single electronic window), koji treba dodatno da ubrza sprovođenje celokupnog postupka

NCTS

NCTS se koristi i biće korišćen i za transport Unije i uobičajeni transport u situacijama u kojima se sada transport odvija uz pomoć jedinstvenog carinskog dokumenta (SAD - Single Administrative Document) koji se koristi za T1, T2 i T2F procedure.

Eksterni transport Unije – T1

- Procedura eksternog transporta Unije T1, primenjuje se za transport robe koja nije poreklom iz Evropske Unije a transportuje se na teritoriji EU država, a pri transportu roba može da tranzitira jednu ili više država EFTA Sporazuma.
- Ona omogućava da roba neometano putuje od mesta otpreme do mesta prijema robe, a da se carinske obaveze regulišu nakon obavljenog transporta.

Interni transport Unije - T2 i T2F

- Procedura internog transporta Unije T2, se primenjuje na robu poreklom iz Evropske Unije gde se roba otprema sa jednog mesta u Evropskoj Uniji ka drugom, a pri transportu roba može da tranzitira jednu ili više država EFTA Sporazuma. Ova procedura se ne primenjuje kada se roba celim putem prevozi brodom ili avionom. Ona omogućava da roba neometano putuje od mesta otpreme do mesta prijema robe, a da se carinske obaveze regulišu nakon obavljenog transporta.
- Procedura internog transporta Unije T2F se primenjuje na transport robe poreklom iz EU koji se odvija sa ili između nekih od nefiskalnih teritorija Evropske Unije. Nefiskalne teritorije EU su zemlje gde se ne primenjuje poreski sistem EU, a to su: Kanarska ostrva, Kanalska ostrva, Francuska Gvajana, Gvadalupe, Martinik...

- Može se zaključiti da su procedure uobičajenog transporta i transporta unije proceduralno identični.
- Osnovna razlika je u oznaci koju nose na carinskoj deklaraciji (T1,T2,T2F ili T-).
- Oznaka T- označava da se radi o mešovitom teretu koji sadrži i robu koja se prevozi pod T1 procedurom i robu koja se prevozi pod T2 i T2F procedurom.

Pojam i svrha NCTS

Sa razvojem svetske trgovine sve više robe se kretalo od mesta proizvodnje do mesta potrošnje, prelazeći preko teritorija drugih država, u postupku tranzita. Vrednost te robe dostiže ogromne razmere, a samim tim raste mogućnost od zloupotreba i prevara. Tranzitni sistem zajednice i zajednički tranzit koji postoji od 1960 počinju da pokazuju svoje slabosti, i to pre svega:

- Tranzitni sistem zasnovan na dokumentima postaje podložan prevarama,
- Nepostojanje dovoljnih kapaciteta da bi se delovalo u specifičnim situacijama, što dovodi do povećanja rizika od prevara, a samim tim dovodi do nedostatka pouzdanosi sistema,
- Carinske administracije nisu više u mogućnosti da ispune propise koji su na snazi, kao što je na primer obaveza razmena informacija i saradnja sa drugim carinskim administracijama.

NCTS je sistem rasprostranjen u Evropi koji je zasnovan na elektronskoj deklaraciji i obradi podataka, predviđen da obezbedi bolje upravljanje i kontrolu zajedničkog tranzita i tranzita unutar zajednice. Njegova upotreba je danas takodje i uslov za članstvo u Evropskoj zajednici za sve države koje nameravaju da pristupe zajednici.

Nacionalna uprava svake zemlje treba da razvije sopstvenu NCTS strukturu, u skladu sa arhitekturom definisanom u centrali, koja će biti povezana sa svim drugim zemljama preko centralnog domena u Briselu. Zasnovan na korišćenju naprednog kompjuterskog sistema i elektronskoj obradi podataka, on garantuje modernije i efikasnije upravljanje od papirne dokumentacije sa svojim dokazanim nedostacima.

Uvodjenjem NCTS-a, elektronski zapis podataka postaje jedini pravno ispravni dokaz za razliku od dosadašnjeg sastava gde je to bila papirna deklaracija.

NCTS (NEW COMPUTER TRANSIT SYSTEM) ili novi kompjuterizovani tranzitni sistem je sistem koji koristi aplikacije za razmenu poruka izmedju carinskog i privrednog subjekta. Novi kompjuterizovani tranzitnisistem (NCTS) je sistem elektronske deklaracije i prerade koji omogućava trgovcima da podnesu tranzitne deklaracije elektronskim putem. Uvodjenjem NCTS-a, elektronski zapis podataka postaje jedini pravno ispravni dokaz za razliku od dosadašnjeg sastava gde je to bila papirna deklaracija.

Izuzev u slučaju kada carinski organi ne odobre da se učini drugačije, sva tranzitna dokumenta se moraju podneti elektronskim putem. NCTS je kompjuterski sistem koji trgovci (privrednici) moraju da koriste prilikom tranzita u transportu ukoliko su potpisnice TIR konvencije.

Prednosti NCTS-a

Prednosti NCTS-a su višestruke, kako za carinu tako i za privredne subjekte, posebno za ovlašćene pošiljaoce i primaocce, kao i za prevoznike i sve ostale ucesnike u logističkom lancu snabdevanja. Naime, privrednici će s NCTS sistemom komunicirati elektronskim putem i na taj način razmenjivati podatke i informacije o konkretnom prevoznom postupku, tako da će pravovremeno biti obavješteni o toku tog postupka.

Najveća prednost NCTS sistema je mogućnost da se koristi elektronska razmena poruka i podataka umesto dosadasnje procedure prijavljivanja vozila i robe na svakoj granici. To će omogućiti da jednom podneta tranzitna deklaracija isprati celi tok transporta, pri čemu ce se znati u svakom trenutku gde se roba nalazi

Prednosti NCTS-a

NCTS sistem nudi trgovcima mnoge prednosti, uključujući poboljšanje kvaliteta usluge kroz:

- manje vreme provedeno čekanjem na carini, jer će deklaracija biti poslata unapred elektronskim putem;
- veća fleksibilnost u predstavljanju deklaracije;
- visoki troškovi, nastali u vezi sa sistemom pri papirnom deklarisanju robe (dugačke procedure, uključujući mnogo vremena i truda), su smanjeni;
- veću jasnoću operacija tranzita, u korist trgovine.

Pored ovih opštih prednosti za trgovinu, postoji dodatna prednost za ovlašćene pošiljaoce povezane sa NCTS sistemom. Oni više ne moraju da izvršavaju složene formalnosti koje su neophodne na papirnim jer se svim pokretima direktno upravlja sistemom.

Prednosti NCTS-a

Kao glavne prednosti korišćenjem NCTS sistema za carinike su:

- poboljšanje komunikacije i koordinacije između carinskih uprava.
- nema ponavljanja aktivnosti što dovodi do uštede vremena i eliminisanje rizika pri dupliranju podataka
- stvaranje sistema, koji će ubrzati obradu podataka i istovremeno čineći system fleksibilnijim.
- dostupnost sistema koji nudi veću bezbednost i viši tempo u upravljanju tranzitom obezbeđuje više pouzdanih podataka i bolje praćenje pokreta.

Prednosti NCTS-a za carine

Uvodjenje sistema razmene poruka u okviru NCTS doprineo je pre svega do unifikacijecarinskih postupanja, kao i unapredjenje komunikacije i saradnje izmedju razlicitih nacionalnih carinskih administracija koje su ukljucenje u tranzitni postupak. Ne postoji više ponavljanje aktivnosti koje sprovode carinski organi, što omogućava smanjenje vremena i mogućnosti duplikacije informacija. Uskladjivanje poslovnih kriterijuma omogućavaju uskladjenost procedura i tumačenja kako pravila o tranzitu treba da se sprovode. Takodje se uskladjuju kriterijumi rada, koje će ukloniti mnoštvo podpostupaka i različita tumačenja toga kako treba implementirati propise. Podaci se unose samo jednom što pored uštede u vremenu smanjuje i rizike od moguće greške prilikom ponovnog unosa podataka.

Činjenica da carinski organi nadziru sam sistem omogućava bezbednost samog sistema i pruža mnogo pouzdanije podatke i bolje nadziranje kretanja pošiljki. Dostupnost sistema koji carina vodi direktno, nudi veću sigurnosti brže upravljanje tranzitnim postupcima, obezbeđuje pouzdanije podatke i bolje nadgledanje kretanja robe i transportnih sredstava.

Obaveze carine se ogledaju u:

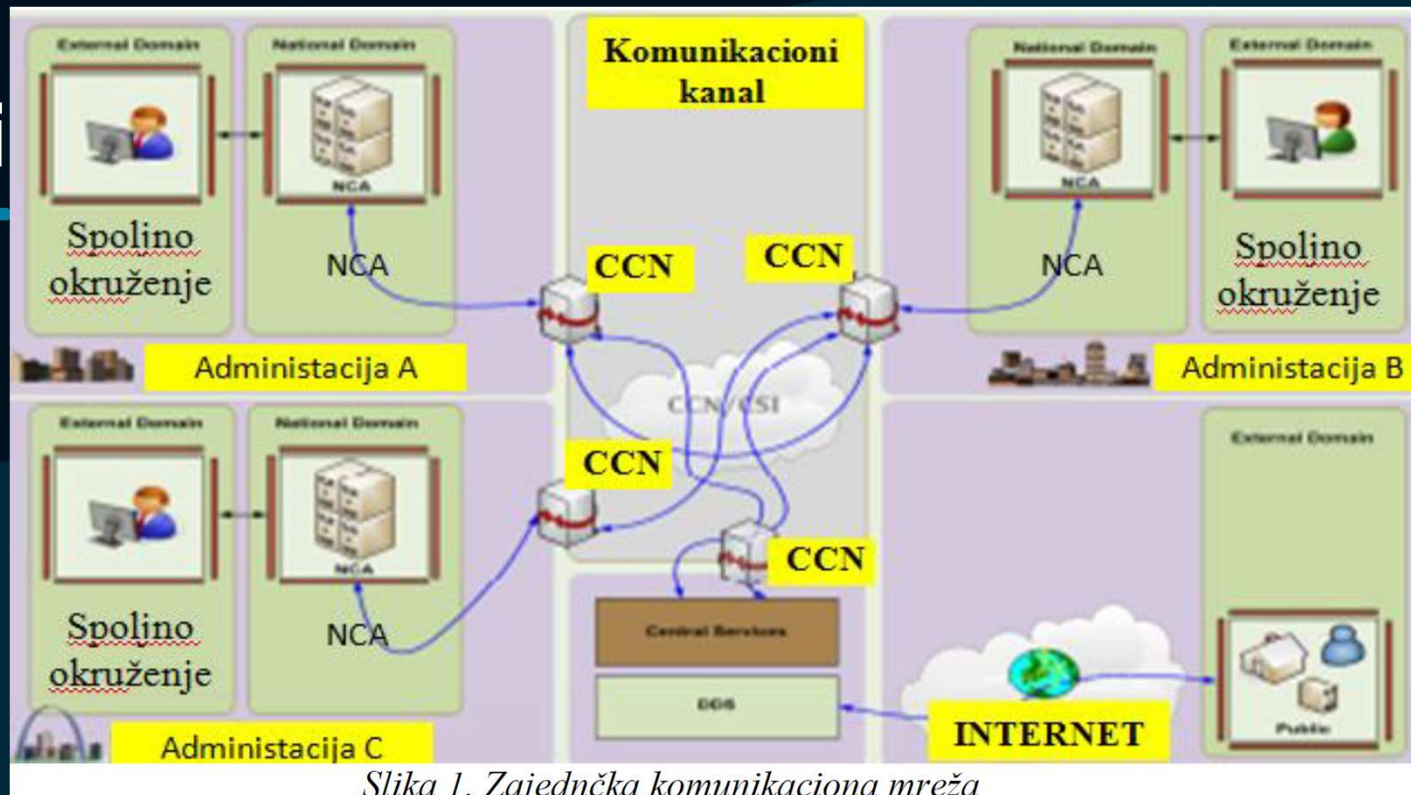
- instaliranju računarske infrastrukture, ili prilagodjenju postojećih objekata, da se zadovolje specifične potrebe NCTS, uključujući i kompatibilnost sa zajedničkom komunikacijskom mrežom (između carine i privrednika);
- formulisanju i razvijanju mera kako bi obezbedila da NCTS integrišu u postojeće procedure;
- osmisle i sprovedu odgovarajuću obuku za carinsko osoblje i privrednike.

Najvažniji pojmovi NCTS-a

- Tranzitna deklaracija - u papirnom ili elektronskom obliku;
- Referentni broj pošiljke - jedinstveni broj pošiljke, dodeljen iz centralizovanog registra u Briselu u cilju identifikacije pošiljke;
- Tranzitni prateći dokument – štampa se iz informacionog sistema carinske administracije, ili ovlašćenog pošiljaoca i koji prati pošiljku,
- CCN (zajednička komunikaciona mreža) predstavlja zatvorenu obezbedjnu mrežu sastavljenu od medjusobno povezane specijalizovane opreme (CCN mrežni čvorovi) koja koristi međunarodni server mreže dodate vrednosti (VAN), obezbeđujući povezanost u zajedničkom domenu;
- CSI (zajednički sistemski interfejs) je zaštićeni programski interfejs dostupan svakom klijentu za povezivanje sa CCN mrežnim čvorom i pružanje CCN usluga programerima.

Zajednička komunikaciona mreža se sastoji

1. Zajednički domen (komunikacioni kanal) je domen pokriven Konvencijom o zajedničkom tranzitu. Odnosno sve što ima veze sa komunikacijom između ugovorenih stranaka nacionalnih carinskih administracija i centralne uprave u Briselu, a u vezi je sa tranzitom.
2. Spoljni domen (okruženje) je domen koji omogućava komunikaciju između privrednih subjekata i nacionalne carinske administracije,
3. Nacionalni domen je domen koji omogućava komunikaciju unutar nacionalnih carinskih administracija.

Slika 1. Zajednička komunikaciona mreža

Da bi NTCS funkcionisao, treba da se omogući veza sa centralnim nacionalnim sistemima. Centralni sistemi predstavljaju CS/RD (referentni podaci centralnih usluga) koji obuhvataju spisak carinskih ispostava u tranzitu, spisak zemalja ISO, tipovi deklaracije, oznaka rezultata kontrole, CS/MIS (informacioni sistem upravljanja centralnim uslugama) centralna aplikacija koja prikuplja, obezbeđuje i distribuira tehničku i poslovnu statistiku kao i informacije o dostupnosti NCA, centralni EORIsistem registracije i identifikacije privrednih subjekata (EOS sistem privrednih subjekata), OLAF- evropski biro za borbu protiv prevare (ATIS- informacioni sistem protiv prevare u tranzitu).

Nacionalni sistemi obuhvataju najčešće sistem upravljanja obezbeđenjem (GMS), sistem procene rizika (RMS), nacionalni sistem ovlašćenja, TARIFF- integrsana tarifa.

Glavni ciljevi su:

- Da poveća efikasnost i efektivnost tranzitnih procedura,
- Da poboljša kako prevenciju tako i otkrivanje prevara,
- Da ubrza tranzitne procedure, a u isto vreme omogući povećanje sigurnosti obavljanja tranzita.

Sistem razmene poruka u NCTS – u

Prijavljivanje robe za tranzitni postupak putem NCTS se vrši korišćenjem EDIFACT (Elektronska razmena podataka u administraciji, trgovini i transportu) formata.

Electronic data interchange (EDI) je aplikacija poznata pod imenom elektronska razmena podataka (EDI) koja poseduje dosta dobro definisane i normalizovane bezbedonosne servise.

Radi zaštite razmene podataka i podjedinica podataka uvedena je zaštita unutar same EDI strukture korišćenjem izvesnih indikatora. Da bi se regulisale operacije ovog tipa pojavili su se različiti standardi, a naročito EDIFACT.

Neke od osnovnih poruka u NCTS-u su:

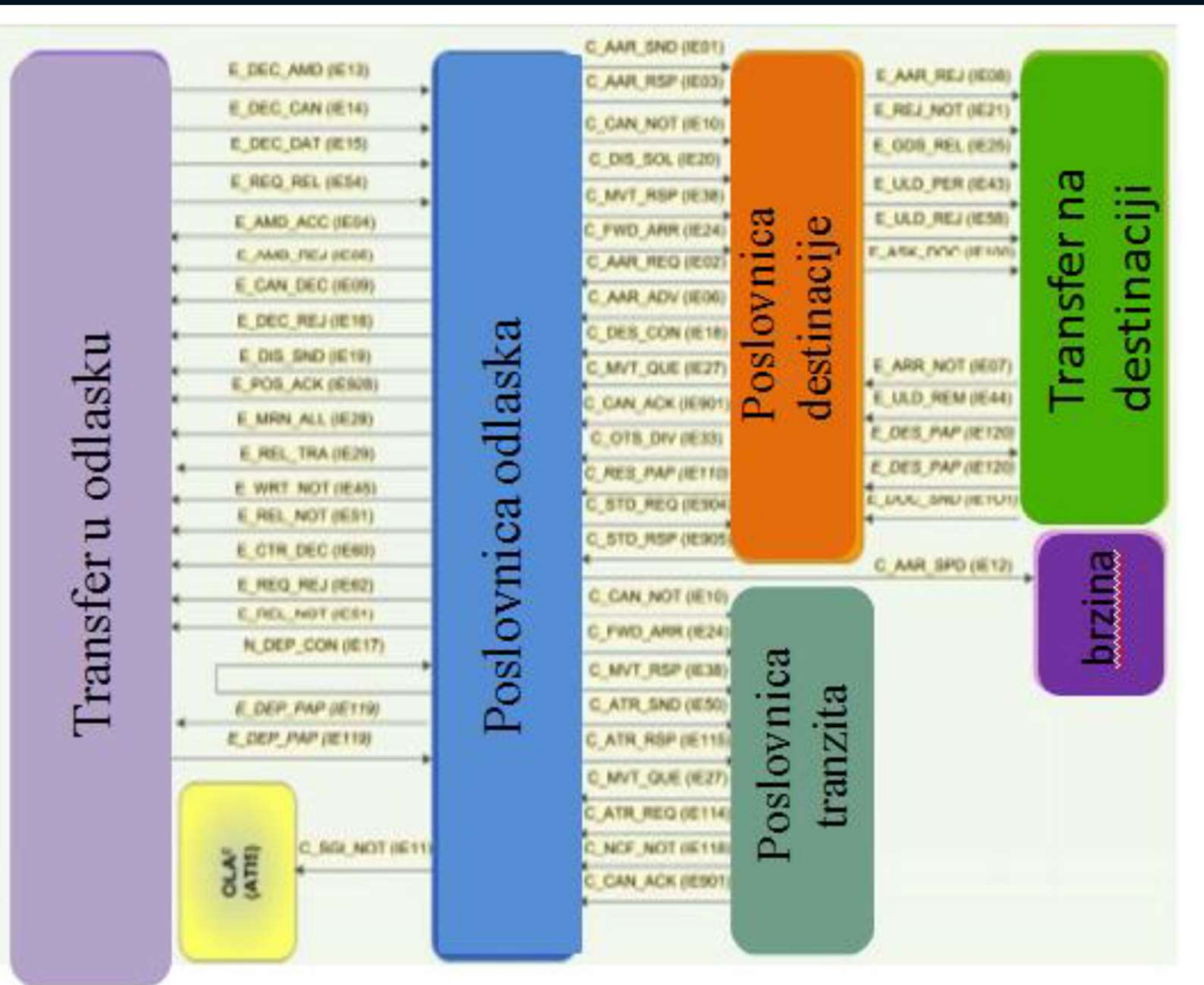
1. Poruka „Očekivanoprispeće pošiljke“, koju šalje carinarnica otpreme carinarnici odredišta kao najavu prispeća pošiljke;
2. Poruka „Očekivano traanzit pošiljke“, koju šalje otpremna carinarnica carinarnici tranzita, kao najavu očekivanog prelaza spoljne granice EU i države potpisane Konvencije o zajedničkom tranzitu;
3. Poruka „Potvrda prelaska granice“ koju šalje carinarnica tranzita carinarnici otpreme kao potvrdu prelaska granice;
4. Poruka „Obaveštenje o dolasku“ koju šalje carinarnica odredišta otpremnoj carinarnici da je pošiljka prispela;
5. Poruka „Rezultati kontrole“ koju šalje carinarnica odredišta carinarnici otpreme nakon kontrole pošiljke.

Funkcionalna struktura poruke (FMS) u razmeni podataka je definisana centralno od strane EU, Struktura i sadržaj nalaze se unutar FTTS (Funkcionalna specifikacija tranzitnog sistema) dokumentacije. Sve ugovorne strane treba da se usklade sa datom strukturom posebno za razmenu informacija u zajedničkom domenu.

Razmena podataka sastoji se od grupa podataka i pojedinačnih podataka. Svaka poruka sastoji se od određenog broja grupa podataka u posebnoj hijerarhiji. Svaka grupa podataka sastoji se od nekog broja pojedinačnih podataka u posebnom poretku. Svaki pojedinačni podatak identifikuje se pomoću jedinstvenog naziva i ima pridružen tip (numerički, alfanumerički, decimalni). U nekim slučajevima pojedinačni podatak može imati samo zasebne vrednosti tako da se informacija pridružuje spisku oznaka.

Detaljna struktura sastoji se od:

- Odlike grupa podataka koje pripadaju FMS su niz, broj ponavljanja, statusa koji pokazuje da li je grupa podataka: obavezna (R za Zahtevano -Required), uslovna (D za Zavisno - Dependent) ili opcionalna (O za Opcionalna - Optional);
- Odlike jedinice podatka koje pripadaju FMS su niz, tip, dužina, spisak oznaka (Referentni podaci), status koji pokazuje da li je grupa podataka: Obavezna (R za Zahtevano - Required), uslovna (D za Zavisno - Dependent) ili opcionalna (O za Opcionalna - Optional);
- Uvlačenja reda grupe podataka da bi se ukazalo da ta grupa podataka može sadržati ne samo jedinice podatka već i druge grupe podataka;
- Propisa i uslova.

Slika 2. Osnovna šema razmene poruka u NCTS

Postupak u carinarnici otpreme

Carinarnica otpreme je mesto gde počinje tranzitni postupak. U najvećem broju slučajeva to j spoljna granica EU. Tranzitni postupak počinje podnošenjem tranzitnog dokumenta i robe carine. Tranzitni dokument može da se podnese u pismenom obliku, u kom slučaju carinski službenik unosi podatke u sistem, ili u elektronskoj formi putem NCTS-a, slanjem poruke (IE015).

Bez obzira na koji način je podnet tranzitni dokument, on mora da sadrži sve neophodne podatke, u protivnom sistem ukazuje na nepravilnosti koje je neophodno ispraviti pre konačnog prihvatanja tranzitnog dokumenta. U NCTS - u, sistem automatski vrši verifikaciju podataka i šalje odluku o ispravi i to prihvatanje (IE028) ili odbijanje (IE016) sa podacima o neregularnostima glavnom obavezniku.

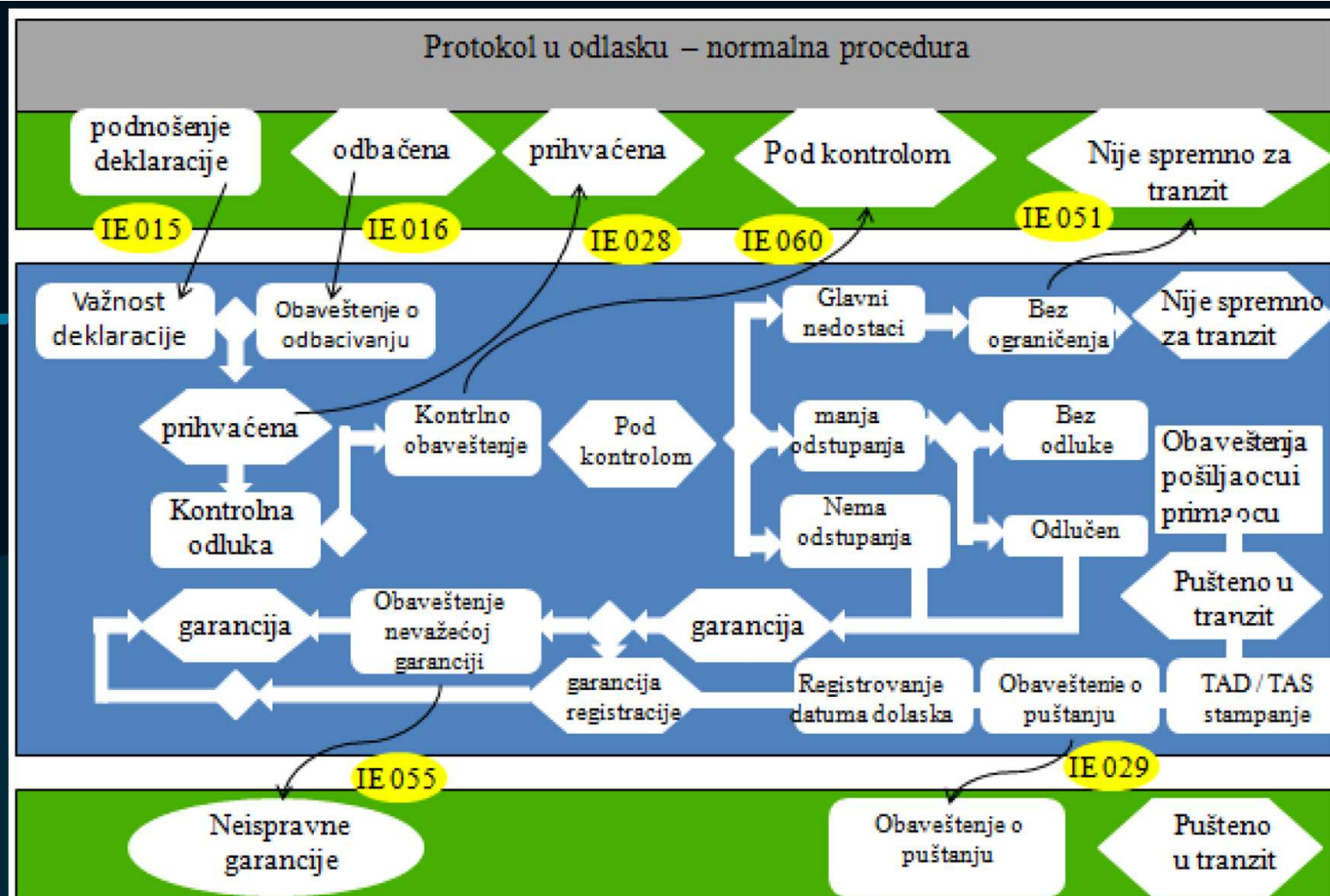
Kada se konačno prihvati tranzitni dokument sistem određuje jedinstveni MRN broj pošiljke i on važi u svim zemljama potpisnicima konvencije.

Nakon prihvatanja tranzitnog dokumenta carina vrši promenu obezbeđenja-garancije, kao i procenjen iznos dažbina za konkretnu pošiljku i odlučuje se da li će vršiti kontrolu ili ne.

Kontrola koja se sprovodi može biti dokumentarna kontrola ili fizički pregled robe. Kontrola se vrši u carinarnici otpreme, a u slučaju pojednostavljenja u prostorijama ovlašćenog primaoca ili pošiljaoca.

Nakon izvršene kontrole, u koliko je pošiljka ispravna, iz sistema se štampa „tranzitni prateći dokument TAD,, , koji u gornjem desnom uglu ima bar kod koji predstavlja MRN broj i roba se pušta u tranzitni postupak. Istovremeno sa štampanjem TAD otpremna carinarnica šalje poruku odredišnoj carinarnici „očekivano prispeće pošiljke,, a po potrebi i tranzitnoj carinarnici. Ova poruka sadrži podatke iz tranzitnog dokumenta i omogućava odredišnoj carinarnici da na osnovu analize rizika odluči o mogućoj kontroli kada pošiljka stigne.

Roba i prateći tranzitni dokument se predaju vozaču sa obavezom da ih u nepromenjenom stanju i u roku propisanom od strane carine preda odredišnoj carinarnici, radi okončanja postupka tranzita.

Sika 3. Dijagram razmene poruka-Otpremna carinarnica

Postupak u carinarnici tranzita

Tranzitna carinarnica je ona koja se nalazi na granici EU i država članica konvencije o zajedničkom tranzitu.

Prilikom polaska pošiljke preko tranzitne carinarnice obaveza je podnošenja tranzitnog dokumenta carini, koja u sistemu već ima poruku „očekivani tranzit pošiljke„ .

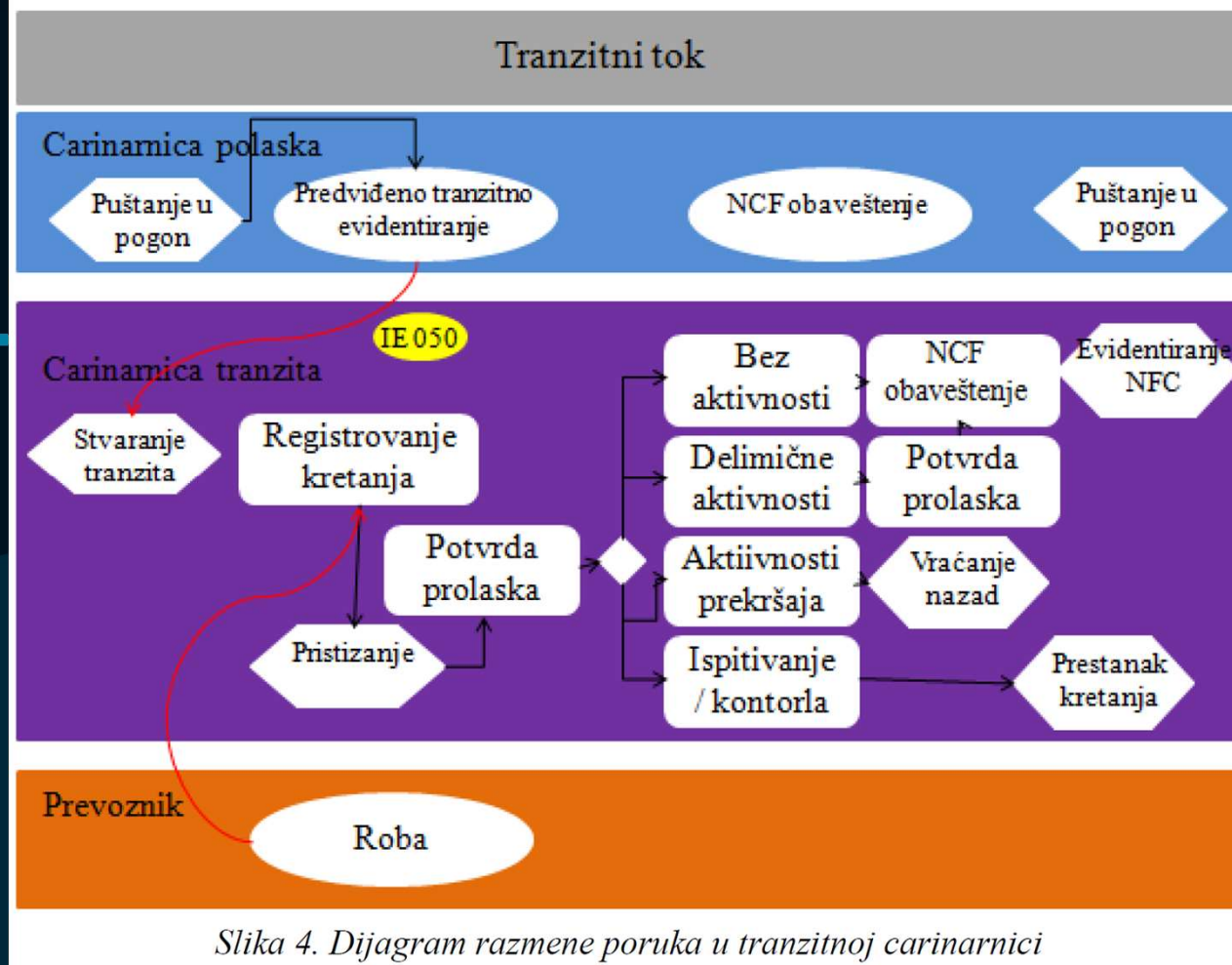
Unošenjem MRN broja u sistem automatski se šalje poruka otpremnoj carinarnici „potvrda prelaska granice“.

MRN (REFERENTNI BROJ KRETANJA) se otiskuje na prvoj stranici i na svim popisima stavki, osim kada se ti obrasci koriste u kontekstu plana kontinuiteta poslovanja, kada se ne dodjeljuje MRN.

Moguće je u toku puta da dođe do promene rute i promene tranzitne carinarnice drugačije od one koja je navedena u tranzitnom dokumentu.

U tom slučaju nova tranzitna carinarnica šalje poruku otpremnoj carinarnici, sa zahtevom da joj se pošalje poruka „ očekivani tranzit pošiljke“ da bi dobila neophodne informacije.

Nakon kontrole pošiljke nova tranzitna carinarnica šalje poruku „ Potvrda prelaska granice“.

Slika 4. Dijagram razmene poruka u tranzitnoj carinarnici

Postupak u odredišnoj carinarnici

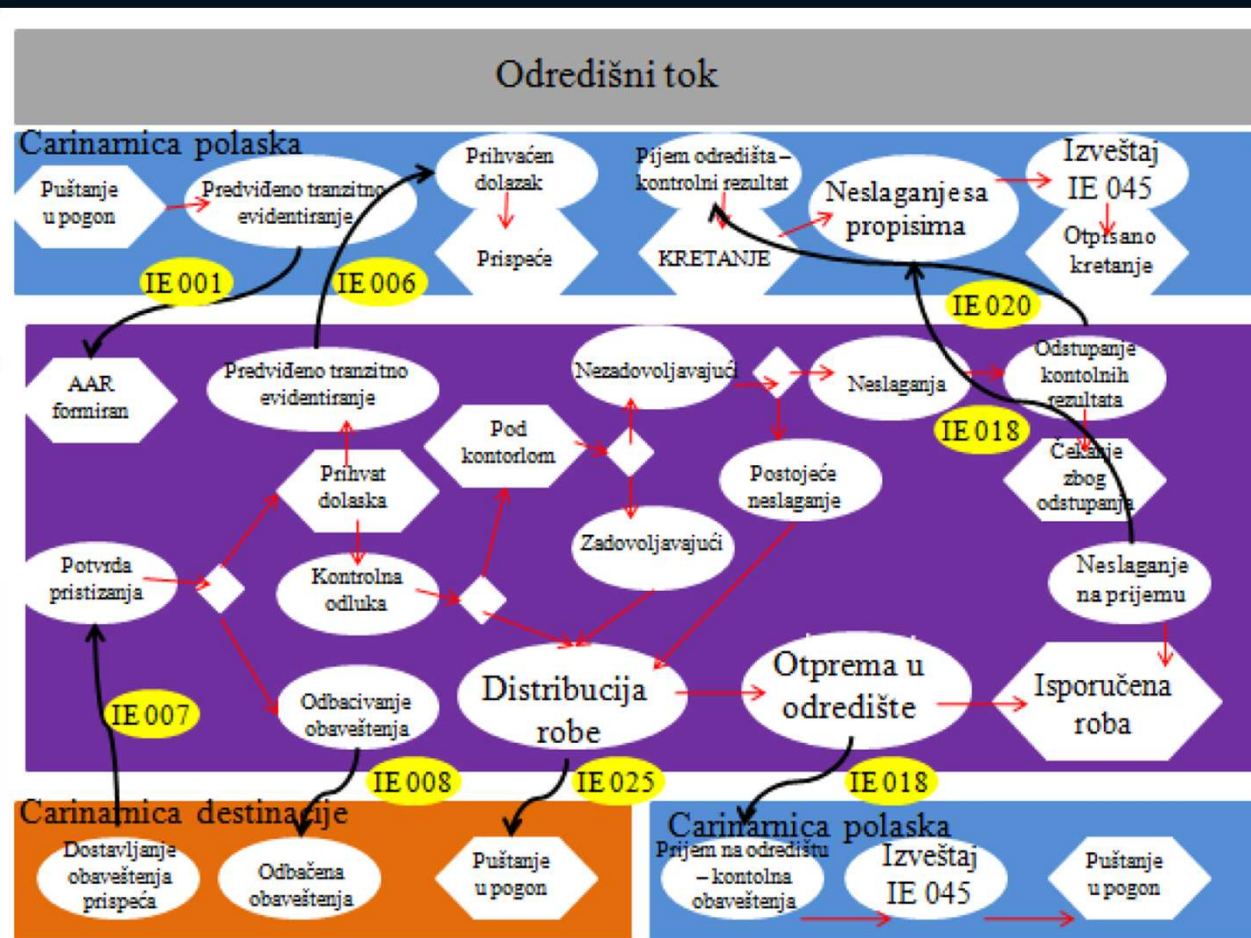
Po prispeću, roba i prateća dokumenta se predaju odredišnoj carinarnici. Odredišna carinarnica na osnovu primljene poruke, po prispeću pošiljke već zna koje je kontrole nepходno sprovesti. Odredišna carinarnica nakon unosa MRN u sistem automatski šalje poruku „Obaveštenje o dolasku“.

Nakon sprovedenih kontrola odredišna carinarnica šalje poruku otpremnoj carinarnici „Rezultati kontrole“.

Ova poruka je od velike važnosti iz razloga što na osnovu ove poruke otpremna carinarnica okončava tranzitni postupak i oslobađa obezbeđenje garanciju, odnosno uslučajevima kada rezultati kontrole pokazuju nepravilnosti pokreće postupak naplate ispoloženog obezbeđenja garancije.

Mogući su slučajevi da se roba ne pojavi na odredištu, odnosno da se tranzitni postupak ne okonča.

U tim slučajevima pokreće se postupak urgencije i potraživanja kada se kontaktiraju svi eventualno mogući carinski dužnici ili glavni obveznik zbog naplate nastalih uvoznih dažbina.

Slika 5. Dijagram razmena poruka u odredišnoj carinarnici

**U prezentaciji je predstavljen master rad Olge Protić
SAVREMENI KONCEPT E-CARINE I
EVROPSKE INTEGRACIJE**

[https://singipedia.singidunum.ac.rs/preuzmi/41681-savremeni-koncepti-e-carine-i-evropske-integracije/1760\).pdf](https://singipedia.singidunum.ac.rs/preuzmi/41681-savremeni-koncepti-e-carine-i-evropske-integracije/1760).pdf)